

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

Margaret Atwood

ORYX ȘI CRAKE

Traducere din limba engleză și note
de Florin Irimia



CUPRINS

1. Mango	11
2. Resturi plutitoare	14
3. Voce	20

1.

Mango	11
Resturi plutitoare	14
Voce	20

2.

Foc de tabără	25
Fermele OrganInc	34
Masa de prânz	44

3.

Orele amiezii	53
Aversă	62

4.

Raconcs	67
Ciocan	81
Crake	95
Creieri prăjiți	104
HottTotts	120

5.

Pâine prăjită	129
Pește	134
Sticlă	143

6.

Oryx	153
Strigăt de pasăre	165
Trandafiri	171
Un jazz din țara zânelor	180

7.

Sveltana	195
Tors	205
Albastru	217

8.

SoYummie	229
Happicuppa	236
Retorică aplicată	245
Universitatea Asperger	255
Lupicani	264
Ipotetic	274
Extinctathon	282

9.

Drumetrie	291
RejoovenEsense	299
Tornadă	309

10.

Vulturizare	317
AnooYoo	326
Garaj	331
În cădere liberă	336

11.

Porcani	347
Radio	352
Metereze	359

12.

Beție pe tărâmul plebeilor	369
BlyssPluss	379
MaddAddam	388
În Paradice	393
Crake îndrăgostit	401
La pachet	415
Presurizare	422

13.

Cupola	431
Mâzgăleală	436
Rămășițe	449

14.

Idol	459
Predică	468

15.

Urme pe nisip	475
Mulțumiri	481

MANGO

Snowman se trezește înainte de răsărit. Stă întins, nemșcat, ascultând valurile mării cum se lovesc de felurite obstacole, ritmic, asemenea bătailor inimii. Ce i-ar mai plăcea să creadă că încă doarme!

La orizont, înspre est, persistă o ceață gri, care are acum o strălucire trandafirie, ucigașă. Ciudat cum culoarea încă mai poate părea tandră. Turnurile de pe mal își profilează siluetele întunecate pe acest fundal, ridicându-se parcă neverosimil din rozul și albastrul palid al lagunei. Țipetele păsărilor care și-au făcut cuib acolo și zgomotul îndepărtat al oceanului lovindu-se de reciful artificial format din părți ruginite de automobile, cărămizi și moloz l-ar putea face să creadă că e în vacanță.

Din obișnuință, se uită la ceas – carcasă din oțel inoxidabil, curea lucioasă de aluminiu. E încă strălucitor, deși de funcționat nu mai funcționează. Acum îl poartă pe post de talisman, singurul pe care îl mai are. Ceasul îi arată un cadran încremenit: ora zero. Conștientizarea acestei absențe a timpului oficial face să-i treacă un fior de groază pe șira spinării. Nimeni, nicăieri, nu mai știe cât e ceasul.

— Calmează-te, își spune el, inspirând și expirând adânc de câteva ori.

Pe urmă își concentrează atenția asupra înțepăturilor de insectă, scărpinându-se în jurul lor, ocolind zona din

mijloc care-l mănâncă cel mai tare și având grijă să nu zgârie vreo crustă, pentru că numai o infecție i-ar mai lipsi acum. Apoi se uită cu atenție de jur împrejur, asigurându-se că de jos nu-l pândește niciun prădător, mamifer sau reptilă. Apoi, se coboară cu grijă din copac, mâna stângă, piciorul drept, mâna dreaptă, piciorul drept. După ce se scutură de crenguțe și resturi de scoarță, se înfășoară în cearșaful murdar ca într-o togă. Își ia șapca de baseball – replică autentică, având sigla echipei Red Sox – pe care, pentru orice eventualitate, o atârname de-o creangă mai înaltă peste noapte, se uită în ea, alungă un păianjen și o pune pe cap.

Merge câțiva metri mai la stânga și se ușurează în tușișuri.

— Păzea, le spune el lăcustelor care scot sunete ascuțite și sar într-o parte atunci când le lovește lichidul.

Apoi se duce în partea cealaltă a copacului, departe de pisoarul de zi cu zi, și scotocește în ascunzătoarea pe care a improvizat-o din câteva dale de beton peste care a aruncat o plasă de sârmă pentru a ține la distanță șoarecii și șobolanii. Are dosite aici niște fructe de mango, într-o pungă de plastic înnodată la gură, și o conservă de cârnați vegetali de cocktail Sveltana Fără-Carne, plus o jumătate prețioasă de sticlă de whisky – nu, mai degrabă un sfert – și un baton energizant cu aromă de ciocolată, acum moale și lipicios în ambalajul său, pe care-l șterpelise mai demult dintr-o parcare de rulote. Ar vrea să-l mănânce, dar se abține: s-ar putea să nu mai găsească niciodată altul. Tot aici mai are și un desfăcător de conserve și, dintr-un motiv pe care nu și-l poate explica, chiar un cuțit pentru gheață. Mai are, de asemenea, șase sticle goale de bere pe care le păstrează din rațiuni sentimentale, dar și pentru a păstra

Respect pentru oameni și cărți

apă de băut în ele, când plouă. Plus ochelarii de soare pe care acum și-i pune pe nas. Le-a căzut o lentilă, dar tot e mai bine decât dacă nu i-ar avea deloc.

Snowman desface punga și observă că i-a mai rămas un singur mango. Ciudat, ar fi putut jura că erau mai multe. Furnicile au reușit să pătrundă înăuntru, deși făcuse un nod cât mai strâns. Deja au început să-i urce pe mâini, atât cele negre, mai ales cele galbene, mai mici, dar și mai rele. E surprinzător cât de tare pot să înțepe, în special cele galbene. Le îndepărtează cu dosul palmei.

— Respectarea strictă a rutinei zilnice este cea care asigură menținerea unui moral bun și a sănătății mintale, își spune el cu voce tare.

Are sentimentul că citează dintr-un manual o directivă demodată și greoaie, scrisă pentru coloniștii europeni care administrau diverse plantații. Nu-și poate aduce aminte să fi citit vreodată așa ceva, dar asta nu înseamnă nimic. Sunt multe spații goale în ciotul de creier pe care-l mai are, spații unde altădată existau amintiri. Plantații de cauciuc, plantații de cafea, plantații de iută. (Ce e aia iută?) Probabil că li se spusese să poarte pălării de soare cu boruri largi, să se îmbrace civilizată pentru cină și să se abțină să violeze localnicele. Mă rog, ei nu ar fi folosit cuvântul „a viola“. Să se abțină să fraternizeze cu populația femeiască. Sau poate altfel...

E convins că oricum nu s-au putut abține. În nouă din zece cazuri, sigur nu s-au abținut.

— Având în vedere circumstanțele, spune.

Gura îi rămâne deschisă în timp ce încearcă să-și amintească restul propoziției. Apoi se așază pe jos și începe să mănânce fructul de mango.

RESTURI PLUTITOARE

Pe plaja albă, plină de corali și oase sfărâmate, înaintază un grup de copii. Pesemne că au înotat, pentru că sunt încă uzi și pielea le strălucește. Ar trebui să fie mai atenți: cine știe cu ce sunt infestate apele lagunei. Dar ei habar n-au, spre deosebire de Snowman, care nu și-ar vârî un deget în apă nici măcar noaptea, când soarele nu i-ar putea face rău. Rectificare: cu atât mai puțin noaptea.

Snowman îi privește cu invidie – sau să fie oare nostalgie? N-are cum, pentru că el n-a înotat niciodată în mare când era mic, n-a alergat niciodată dezbrăcat pe plajă. Copiii cercetează terenul, se apleacă și culeg tot felul de resturi; apoi se consultă între ei și păstrează câte ceva, aruncând restul; comoara e strânsă într-un sac jerpelit. Mai devreme sau mai târziu – Snowman e sigur de asta – au să înceapă să-l caute și-l vor găsi înfășurat în cearșaful lui jerpelit, cu fluierile picioarelor în mâini, în timp ce-și molfaie fructul de mango, la umbra copacului care-l protejează de soarele nimicitor. Pentru acești copii cu pielea groasă, rezistentă la ultraviolete, el e o creatură a întunericului, a amurgului.

Iată-i că vin.

— Snowman, o, Snowman, îngână cu vocile lor melodioase.

Niciodată nu se apropie prea mult de el. O fac oare din respect, așa cum i-ar plăcea lui să creadă, sau pentru că pute?

(E conștient că duhnește, își dă seama prea bine. Are un miros stătut, de vânat fezandat, pute ca o morsă – uleioasă, sărată, cu iz de pește. Nu că ar fi mirosit vreodată o asemenea creatură. Dar a văzut poze.)

Deschizând sacul, copiii scandează în cor:

— O, Snowman, oare ce-am găsit noi?

Scot obiectele pe rând, ridicându-le cu gesturi care-ți dau impresia că ar vrea să le vândă: un capac de roată, o clapă de pian, o bucată dintr-o sticlă de suc de un verde decolorat, șlefuită de apa oceanului. Un recipient din plastic în care a fost BlyssPluss, o căldărușă de tărtăcuțe, goală și ea. Un mouse, sau mai bine zis ce-a mai rămas din el, cu un fir lung și răsucit.

Lui Snowman îi vine să plângă. Ce poate el să le spună? N-are cum să le spună ce reprezintă sau a reprezentat odată fiecare dintre aceste obiecte stranii. Dar cu siguranță că ei știau deja ce urmează să le spună, pentru că de fiecare dată e unul și același lucru.

— Acestea sunt obiecte de dinainte.

Își păstrează o voce binevoitoare, dar distantă. O combinație între pedagog, profet și unchi înțeleghător – cam așa ar vrea să sune vocea lui.

— O să ne facă rău?

Uneori mai găsesc cutii de ulei de motor, solvenți, sticle de plastic cu înălbitor. Capcanele trecutului. Snowman e considerat expert în identificarea potențialelor accidente: lichide care te pot arde, vapori care îți provoacă amețeli, praf otrăvitor. Dureri neobișnuite.

— Astea nu, le spune el. Astea sunt inofensive.

Când aud asta, copiii își pierd interesul, lăsând sacul să atârne într-o parte. Dar de plecat nu pleacă: continuă să stea în picioare, fixându-l cu privirea. Pentru ei, scormonirea plajei e un pretext. Vor mai degrabă să-l observe, pentru că Snowman e atât de diferit. Din când în când, îl roagă să-și dea jos ochelarii de soare, apoi să și-i pună la loc: vor să vadă dacă într-adevăr are doi ochi sau poate trei.

— Snowman, o, Snowman, scandează din nou copiii, mai degrabă pentru ei decât pentru Snowman.

Pentru ei, numele lui nu reprezintă decât două silabe lipsite de înțeles. Habar n-au ce-i acela un om de zăpadă¹, n-au văzut în viața lor zăpadă.

Una dintre regulile lui Crake era ca toate numele să aibă un corespondent fizic concret (chiar dacă împăiat sau sub formă de schelet). Nici vorbă de unicorni, grifoni, manticore sau vasiliști. Dar acele reguli nu se mai aplică acum și Snowman simțise o plăcere amară adoptând acest nume dubios. Abominabilul Om al Zăpezilor² – cel care există și nu există, întrezărindu-se când și când prin viscol, omul cu față de maimuță sau maimuța cu față de om, ascuns, înșelător, cunoscut doar prin intermediul zvonurilor și al urmelor lăsate de-a-ndoaselea prin zăpadă. Se spune că triburile din regiunile muntoase îl vânau ca să-l omoare ori de câte ori aveau ocazia. Se mai spune că îl fierbeau, îl prăjeau, organizau festinuri

¹ Snowman înseamnă „om de zăpadă“ în engleză.

² *The Abominable Snowman*, termen sub care apare desemnat Yeti (Bigfoot sau Sasquatch în Statele Unite și Canada), faimoasa creatură semănând cu o gorilă uriașă, dar cu mers și comportament uman.

speciale; cu atât mai incitante, presupunea el, cu cât se apropiau mai mult de canibalism.

Pentru scopurile de față, și-a scurtat numele. E doar Snowman. „Abominabilul“ l-a păstrat pentru sine, micul său secret dureros.

După câteva clipe de ezitare, copiii se așază pe vine, în semicerc, băieți și fete laolaltă. Doi dintre cei mai mici nu și-au terminat încă micul dejun, iar suc verde li se prelinge pe bărbie. E descurajant să vezi cât de șleampăt devine cineva în absența unei oglinzi. Cu toate acestea, sunt extrem de atrăgători acești copii – goi toți, întruchiparea perfecțiunii, fiecare având o altă culoare a pielii – ciocolatie, trandafir, de culoarea ceaiului, a untului, a frișcăi și mierii de albine –, dar toți cu ochii verzi. Estetica lui Crake.

Se uită la Snowman, așteptând ceva de la el. Speră probabil că le va vorbi, dar Snowman n-are chef de vorbă azi. În cel mai bun caz, poate că îi va lăsa să se uite de aproape la ochelarii lui de soare, la strălucitorul lui ceas defect sau la șapca de baseball. Le place șapca, deși nu înțeleg ce nevoie are el de așa ceva – păr detașabil care nu este totuși păr – și, deocamdată, nu s-a inventat încă nicio poveste pentru asta.

Un timp, niciunul nu zice nimic, ci doar se holbează la el, meditănd. Apoi cel mai mare începe:

— O, Snowman, spune-ne, te rog, ce e mușchiul care-ți crește pe față?

Ceilalți i se alătură și ei.

— Spune-ne, te rugăm, spune-ne!

Nimeni nu se înghionțește, nimeni nu se hlizește, întrebarea e cât se poate de serioasă.

— Pene, le răspunde el.